

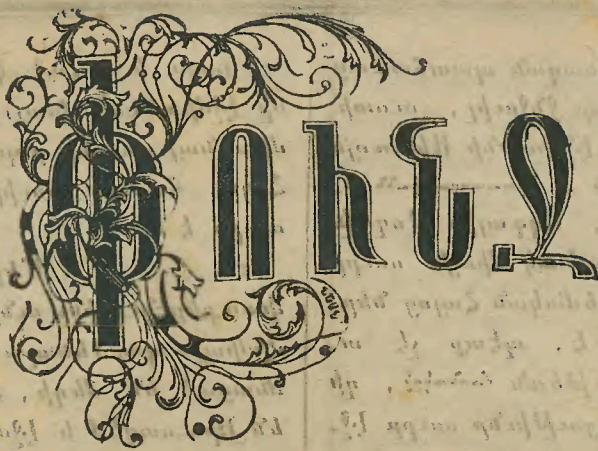
1. Փոստը 200 ԲԵՇԱԲԻԻ Է. ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի :

2. Տարեկան բաժանորդացիքն է միայն չորս արծաթ մեծիտ կանխիկ վճարելի, քի՛ մայրաքաղաքիս է. իւր արտարձանաց է. քի՛ գաւառաց համար :

3. Վեց է. երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի :

4. Տեղական է. գաւառական բոլորատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :

5. Հատը մէկ դրժ. մեծիտ, է. կը գտնուի մասնաւորապէս Պանգէ գաբու. Սոսի Պողոս աղայի խանութը :

6. Ծանուցման տողը 3 դրժ. է մէկ անգամի համար : Աւելի աման կըլլայ անելի անգամներու համար :

7. Խմբագրութեան վերաբերեալ որեւէ գիր ստորագրելի ստ. Տեղեկ - Տէր Զ. Ա. Արաճաճեան Կ. Պօլիս Պալքը բազար Կաթիլի խան վերի յարկ Թիւ. 16

ADRESSE

H. S. Adadjajian

Directeur du Journal Armenien POUNCHE
16 Naffé Han, Balouk Bazar Constantinople.

Թիւ 1590

ՇԱԲԱԹ

1884 ՅՈՒԼԻՍ 11

ԱԶԳԱՅԻՆ

Բնութիւնն է. Պատիժ

Չորեքշաբթի օրը յատուկ պատգամաւորութեան մը միջոցաւ բազմաստորագիր հանրագիր մը մատուցուեց է վարչական խորհրդոյ, որով կը բողոքեն ազգային ժողովոյ վերջին նստէն անմիջապէս յետոյ տեղի ունեւնեցած ամենածանր ցոյցին դէմ, և յանցաւորաց պատժուիլը կը պահանջեն : Վարչական խորհուրդը գոհունակութիւն յայտնելով ծանուցեց է թէ քննութեան ենթարկեալ է այն անցքն, և անպատիժ չպիտի մնան յանցաւորք : Արդէն նոյն օրը վարչական խորհուրդն բաւական զբաղեր է քննութեամբ, բայց դեռ չէ կրցեր որոշում մը տալ : Միւս կողմանէ կլսեմք, թէ ժողովրդեան մէջ հանրագիր մ'ալ կըստորագրուի՝ վարչութեան մատուցանելու և պահանջելու համար որ այս անուն երեսփոխանը պաշտօնանկ լինին : Այս շարժմանը յայտնի կերեւի, թէ ժողովրդեան մէջ երկպառակութիւնն ու յուզմունքը կսկսին : Ըստ մեզ, դեռ չծանրացած, պէտք է առաջին անունը անյապաղ և այս ուրիշ բանով չըլլար, այլ ինչպէս յաճախ դիտած եմք, անաչառ քննութիւն ընելով յանցաւորը, ո՛վ որ ալ ըլլայ, — երեսփոխան, թաղական, աւագ, անաւագ, — ազգային պաշտօնէ հեռացունել և ազգային ուրիշ պատիժներ սահմանել : Ազգին մէջ այնպիսի զեղծմունք և անկարգութիւնք գէթ վերջին ժամանակներս բնաւ տեղի չէին ունենար, եթէ նոցա հեղինակներն կամ առաջնորդներն անպատիժ չմնային անցեալ ժամանակաց մէջ, եթէ այս վերջին ցոյցին հեղինակներն ալ անպատիժ մնան՝ շատ դժուարին պիտի ըլլայ ազգային պաշտօններու համար մարդ գտնել : արդէն բազմաթիւ ձեռնհաս և արժանաւոր ազգայինք հեռի կը փախչին ազգային պաշտօններէ :

Երկու տարի յառաջ երբ իւսկիւտար Սէլամիէի թաղական խորհրդոյ, և Հալաթիա պատրիարքական փոխանորդին վրայ յարձակմունք եղան, Պատրիարքարանէն ի պաշտօնէ ծանուցաւ թէ այսուհետեւ բնաւ չպիտի ներուի այսպիսի յարձակմանց : Ազգային վարչական ո՛ր և է մարնոյ դէմ յախուռն յարձակման հեղինակներն պատժելու ինքիքն ազգային ժողովոյ ալ բերուած է Ս. Պատրիարք Հօր կողմանէ, և որոշուած է առանց քննութեան և պատժոյ չթողուլ ի հարկին, այսպիսի ծանր յանցաւորներն մինչև իսկ կ'առաւարտուի թեան յանձնել արժան է մատնութիւն չէ, վատութիւն չէ : Յանցաւորաց միշտ ներուելուն պատճառաւ է, որ ազգային վարչութիւնն մինչև այս աստիճան անազգեցութեան մատնուեցաւ : մատնութիւն մը որ չարագոյն է քան զամենայն մատնութիւնս : վասն զի ամբողջ ազգին կըլլայ միասն ամբողջ ազգն մնալով անգլուխ և անղէկ, ամբողջ ազգն մնալով խաղաղիկ յանդուգն ու ապերաստան անձանց ունաց : Անպէտ ու անօգուտ են ամենաշաւորէնքներն իսկ, եթէ պատժաւ կան տրամադրութեանց մասը չգործադրուի : Ո՛ր յանցաւորին համար քննութիւն ու պատիժ չկայ, անդ անշուշտ կ'յաճախեն ամենայն զեղծմունք և անկարգութիւնք, և այսպէս մինչև ամենամեծ ազգեր անգամ արագ արագ դէպ ի կործանումն կընթանան :

Պատրիարքարանը կ'անակցի Տ. Խրիմեան Սրբաղանի և Սրբուանձտեանց Տ. Գաբրիէլի վարդապետի Պօլիս կոչուելու խնդրոյն վրայ : Կ'ուսումը, թէ Բ. Դուռը պիտի համոզուի թէ թիւրիմացութիւն կայ ինքրոյն մէջ, կառավարութեան ձեռքն անցած երկու նամակներու թարգմանութիւնն ու իմաստը նոյնութեամբ հաղորդեալ չըլլալուն պատճառաւ :

— Կլսեմք, թէ վարչական խորհրդոյ կողմանէ երկու օրինակ ելեւմտացոյց պիտի մատուցուի ազգային ժողովոյն : Մէկը՝ ներկայ վիճակը պահող, այսինքն տարեկան 6,000 լիւրայի չափ ծախք ցցունող : Իսկ միւսը՝ սոյն ծախքը կրկնապատկող :

— Լուր կը տրուի մեզ, թէ դատական պաշտօնատան ընդհանուր դատախազին կողմանէ կ'իմտուուի ազգային ժողովոյ վերջին նստին անցքին առաջնորդն :

— Նախորդ ամսոյ 11ին, Նոր-Նախիջևանի մէջ ազգային նուազաւորաց եկեղեցի մը օծուեց է ի ձեռն Գեր. Տ. Մակար Ս. Արքեպիսկոպոսի՝ առաջնորդի վիճակին : Այս եկեղեցին՝ Անուոյ մայր եկեղեցւոյ ձեռով կառուցեալ է արդեամբ Ակուլինա Պաւլովնա Ալաշանեանց տիկինոյ, որ աղքատանոցի համար ալ դուստր մը կ'տակեր է : Նախանձելի օրինակ մը՝ ձեռնհաս Հայ տիկնայց համար :

— Տիբիսի «Մեղու Հայաստանի» լրագիրն, յունիս 24ի թիւով, Ս. Էջմիածինէն նորեկ և իրեն ծանօթ անձէ մ'իմացած լինելով՝ կըրէ թէ վեհափառ Հայրապետը Ս. Լուսաւորչի տունին եկեղեցի իջեր է թէ՛ առաւօտեան ժամերգութեան ու թէ՛ պատարագին, և ժամատացութեան մասնակցեր է :

— Անդրիոյ ազգային ժողովոյ անդամներէն Պաթհի մարքիզն որ ծանօթ է մեր ազգին և այս օրերս դարձեալ մայրաքաղաքս կ'գտնուի, չորեքշաբթի օրը Գուսդափուի Պատրիարքարանն երթալով՝ Ս. Պատրիարք Հօր հետ տեսնուեցաւ ժամու մը չափ :

— Միացեալ ընկերութեանց տեսչութեան յանձնեալ Կորայ Ս. Դանիէլ վանուց զարգացման համար մի ցուլով 10 Խրիմու կուր և մի արուով 6 ուսուական 22½ ձիեր հարկաւոր լինելով, ընկերութեան Տնօրէն ժողովն, նիւթական անձկութեան պատճառաւ, ըստ որոշման կեդրոնական ժողովոյ, ազգայնոց առատաձեռնութեան կըլիմէ, յիշեալ

անասուններն ամբողջ կամ մասամբ հայթայթելու և Միացեալ ընկերութեանց նուիրելու համար :

— Միջագիւղի «Հայկական» կրթարանի մրցանակաբաշխութեան և ուսումնաւարտ աշակերտաց վկայականի բաշխման հանդէսն պիտի կատարի վաղը, յուլիս 12, գիւղին թատրոնին մէջ, սկսեալ ժամ (ըստ թուրքաց) 6½ :

— Ակնէն երեսփոխան ընտրուեց է Հաղարեան մեծապատիւ Կարապետ Էֆէնտի. բայց որովհետեւ արդէն Հաղարեան Էֆէնտի Գատը գիւղէն ընտրեալ և վաւերացեալ է, Ակնայ գաւառական ժողովն կ'արտաւորի Հաղարեանի պէս ուրիշ արժանաւոր մէկը ընտրել : Այս առթիւ կ'ծանուցանեմք պատուարժան Ակնեցւոց, որ իրենց համար առաջնորդ մ'ընտրեն, որովհետեւ ինչպէս կանխաւ ըսած էինք, Գեր. Սրբուանձտեանց մեծ վիճակներու մէջ կ'գործէ :

ՇԱԲԱԹԱԿՈՒԹԻՒՆ ԿԱԹՈՒՆ

ԳԻԿՈՍԱԿԱՆ ԽՆԴՐՈՑ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՍՈՍՑ

(ՏԵՒԷ-1589)

Սոյն տեղեկագրոյն այս վիճակն երբ երեսփոխանաց քննադատութեան կենթարկի՝ Բաղարական ժողովը կը փութայ իւր տեղեկագրոյն Յդ. յօդուածին առաջարկութեան ձև տալ՝ սա բարեփոխութեամբ թէ :

«Բաղարական ժողովն . . . առաջարկած էր պատկառելի Ա. տեղեկ. նախորդ նիստին՝ Արքեպիսկոպոս մը ուղարկել Սիւս, որոյ պաշտօնն ըլլայ երեք ընտրելաց ցանկ մը պատրաստել, և երեսփոխանական ժողովոյն ներկայացնել, որպէս զի նոյն ցանկին համեմատ կ'աթուղիկուի ընտրութիւնը կատարուի : Հետեւեալէս առաջարկութիւնը ընտրութեան ձևին վրայ է, և ընդհանուր ժողովոյ իրաւունքն է այս խնդիրը լուծել : Իսկ քանի մը երեսփոխանաց կողմէ վար-

կըլլայ» եւլն. եւ առաջարկած է որ «Միաբաններն ընտրեն իւրենց կաթողիկոսն եւ վեթ» (ընտրեալին հաստատութիւնը) Ազգային ժողովէն ընդունին:» (Տես նոյն բացում նիստ Գ. երես 36, եւ նիստ Գ. երես 52):

(Մշակուիչ յաջորդում)

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Վազըթ այսօր ալ խիստ ազատ եւ գեղեցիկ ոճով կ'սորհրդածէ երկրին բարենորոգմանց անհրաժեշտ ու անյապաղ պէտք ըլլալուն վերայ. ազդու կերպիւ կ'հերքէ դրամի չգոյութեան եւ այլևայլ խնդրոց զբաղման պատճառաբարենորոգմունքն յետաձգելու դադարաբար, եւ կըսէ թէ մեր պաշտօնակիցք ալ եթէ բարենորոգմանց խնդրով զբաղին, ամենէն օգտակար ընթացքը բռնած կըլլան: Ապա կ'զգուսնայ կառավարիչ, որ «Մտիպողական բարենորոգմանց» անունով յանձնաժողով մը (խլահաթը աճէլէ զօմիսիօնը) կ'ազմուի ամենաձեռնհաս անձերէ, եւ անգամակցութեան ընդունուին այն անձինքն, յորոց օգուտ կ'հանուի, որ կողմանէ որ ըլլան: Այս յանձնաժողովն մէկ մէկ ճիւղ ունենայ նահանգաց մէջ, եւ խելամուտ ըլլայ թէ շուտով բարենորոգմանց համար մէն մի նահանգի պատշաճ ինչ միջոց պէտք է: Այս յանձնաժողովն իւր բոլոր գործառնութեանց մէջ անկախ ըլլայ, եւ կառավարական պաշտօնատանց դիմելով ժամավաճառ չլինի: Թանձնաժողովն գաւառներու համար ալ ինչ որ գրէ, կուսակալ կառավարիչ եւ փոխկառավարիչ պարտաւոր ըլլան անմիջապէս գործադրել, եւ գաւառական անտուկներուն դրամներն յանձնաժողովին տրամադրութեան ներքեւ գտնուին: Կառավարութեան ամենէն ստիպողական ծախքերն միայն հոգալով եւ ուրիշ բանի համար դրամ չտալով: Նախարարք բնականաբար պաշտօն կուսնեան այս յանձնաժողովին մէջ եւ կարծիք կ'յայտեն. եթէ Թանձնաժողովին գործառնութեանց եւ կառավարութեան ներկայ գործոց մէջ անհամաձայնութեան պատճառաւ չփոթութիւն ծագելու կ'սկսած ըլլայ, որ պաշտօնատան որ անկէ, նորա նախարարն յանձնաժողովին դիմելով կրնայ դժուարութիւնը բառնալ. եւ յանձնաժողովն ալ նախարարն հրաւիրելով յետ խորհրդակցութեան տալ իւր որոշումն: Թանձնաժողովն երկու պարտք ունենայ. 1. - Խոր-

հիլ՝ ընդհանրապէս պետական մարմնոյն համար պէտք եղած միջոցներն ու առաջարկելով գործադրել. 2. - Սկսել նահանգի յատուկ միջոցներ որոշելով՝ արտօնութիւն տալ կառավարաց: Խնդրութեամբ կ'ընտրահաւորեմք զՎազըթ, կ'ընտրահաւորեմք, եւ բաղձալով կ'բաղձամք որ ինչպէս ինքը Վազըթ ալ այս օր դիտած է, իւր միւս պաշտօնակիցք ալ այսպէս հայրենասիրական անկեղծ ոգւով վառեալ՝ երկրին ճշմարիտ շահուց ու օգտին համար անկեղծաբար եւ ազատօրէն խորհրդածեն ու գրեն:

— Պէտք ընկնի օսմանեան դեպքան Սաստուլահ պէյի կողմանէ տեղւոյն լրագրաց ոմանց դէմ բացուած դատն հրապարակաւ տեսնուի սկսեր է: Յայտնի է, թէ Պօլսոյ ծանուցեալ դատին առթիւ՝ դեպքանին դէմ ծանր հրատարակութիւններ ըրած էին:

— Պօլսոյ պուլարական գործակատար Պ. Պալապանօֆ որ բացակայ էր, դարձաւ մայրաքաղաք:

— Ելեւմտից նախարար Թէվֆիկ փաշայի հրաժարած լինելուն զրոյցն մինչեւ ցայսօր հաստատեալ չէ ի պաշտօնէ:

— Օտէսայի կուսակալ Տօնտուգօֆ Գօրապօֆ իշխանն երէկ Աթէնքէն մայրաքաղաքս եկաւ:

— Լա Թիւրքի կզրէ, թէ հասարակային շինուածոց արտաքոյ կարգի յանձնաժողովն ընդունել է գերմանական ընկերութեան մը առաջարկութիւնը, որ է Պօլսէն Պաղատա երկաթուղի շինել:

— Իզմիտի երկաթուղին ալ մինչեւ Գաղատիա երկարելու առաջարկութիւն եղած է, եւ կը յուսացուի որ պիտի ընդունուի:

— Ըստ Ֆարի, Գաղղիոյ ազգային ածնին օրը Պօլսի Բ. Դրան եւ գաղղիական դեսպանատան մէջ պաշտօնական արարողութեանց պակասութեան պատճառաւ ծագած խնդիրն վերջացեր է, արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշայի կողմանէ ցաւ յայտնուելով դեսպանատան:

— Անգղիոյ օսմանեան արժեթղթատեսարց կողմանէ պատուիրակ կարգեալ Պ. Պօրքի (արտաքին գործոց նախարարի նախորդ խորհրդական) երկու որդիքն երէկ մայրաքաղաքս գալով՝ Թարապիա յատկապէս վարձեալ ծովեզերեայ ապարանքն իջան:

— Պիզմարք իշխանը կ'ապահանջէ եղեր, որ անցեալներն Արեւելեան—Ռումէլիի մէջ աւազակաց կողմանէ լեռն հանդուպձ

գերմանային փրկութեան գումարն՝ օսմանեան կառավարութիւնն հատուցանէ:

— Լէվընթ Հէրըլա դրած է, թէ Կ—500 տարի յառաջ մեծ Շէյխ մ'ըսեր է որ «Սուլթան-Ապտիւլ-Համիտի ժամանակ ոճրագործք պիտի բռնուին եւ պատժուին»: Վազըթ ալ յատկապէս Շէյխին խօսքը նշանակած է, որ կ'թարգմանուի թէ «Ապտիւլ-Համիտ խանի ժամանակ, գաղտնի մնացած անգթութիւն մը երեսն կ'ընէ»:

— Բ. Դուռն առաջարկեց դեսպանաց, որ Թուրքիոյ մէջ հաստատեալ օտար թղթատարութիւնք ջնջուին: Այժմ կիւմացուի, որ դեսպանք ժողովելով եւ խորհրդակցելով որոշել են պատասխանել թէ, ո՛չ միայն չեն ընդունիր օտար թղթատարութեանց բարձումն, այլ եւ օսմանեան միջազգային թղթատարութիւնն ալ բառնալու իրաւունք ունին: Այս որոշումն հաղորդել են իրենց կառավարութեանց:

— Հինգշաբթի կայսերական պալատան մէջ մեծ ժողով մը գումարելով, յետ բազում խորհրդածութեան, որոշուել է՝ 10 հազար զօրք եւ հինգ պատերազմիկ նաւ զրկել յԱֆրիկեան—Տրիպօլիս: Ժողովին ներկայ գլուխներ են բոլոր նախարարք, բարձրաստիճան պաշտօնատարք, պաշտօնաւոր ու անպաշտօն Միւշիք ու Վէզիրք, գլխաւոր իւլէմաներն, եւ Սաֆիլէթ Խայրէտ, տին ու Արիֆի փաշաներն եւ արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Յարութիւն Էֆէնտի Տատեան:

Կրօնական մեծ ժողով մ'ալ գումարելով այս շաբթու, պետական դատապարտելոց համար արտասանեալ վճիռն Շէրիի (կրօնական) տեսութեամբ իրենին առաւ:

Տիւրիսի մէջ գինով մարդ մը տունն երթալով սկսեր է ծեծել զկինն. եւ երբ նորա փախչելուն վրայ երկու տարեկան մանկին մօրն համար լացեր է, խեղճ տղեկին կոկորդէն կըռնէ կլսեղդէ, եւ ապա սթափելով ու զըշալով՝ ինքզինքն ալ կ'իւղղէ: Ահաւասիկ արբեցութեան մէկ ամենամանր հետեանքն ալ:

— Գարատաղի իշխանութիւնն ի պաշտօնէ ծանուցել է դեսպանաց, թէ կառավարութեան կեղբունը՝ որ Զէթինէ է, հարաւային կողմը ուրիշ տեղ մը պիտի փոխադրուի:

— Պէլճիոյ թագաւորը առաջին աստիճանի Լէոբոլա պատ-

ուանչան զրկել է Սերպիոյ Միւշիկ իշխանին:

— Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ կայսերք առաջիկայ ամսոյ սկիզբներն պիտի տեսակցին ի Սայցպուրկ: Գահաժառանգք եւ Պիզմարք իշխանն ու Պ. Հայմէրլէ ալ ներկայ պիտի գտնուին: Անշուշտ քաղաքական նպատակ ունի այս տեսակցութիւնը:

— Սերպիոյ իշխանը պատուանչան ընծայել է Հունգարիոյ գլխաւոր նախարարին,

— Մարսիլիոյ վերջին խռովութեան պատճառաւ միամենայ բանտարկութեան դատապարտեալ լեհացի Բօլ-Մինկ անուն կինն հետեւեալ հետաքրքրական գիրն ուղղել է առ նախարարն ներքին գործոց Գաղղիոյ: — «Բանտին վերատեսուէն՝ ըստ յանձնարարութեանդ՝ ինձ հաղորդեց այն որոշումն, թէ կառավարութիւնն թէպէտ իրաւունք ունի Գաղղիայէն հեռացունել Բօլ-Մինկի նման անձինքն, բայց 1870ին բռնած ընթացիցն համար թոյլտուութիւն ըրաւ. սակայն եթէ դարձեալ հասարակաց անդորրութիւնը վրդովող գործի մը մէջ գտնուի, յայնժամ պիտի որոշուի Գաղղիայէն հանել զինքը: Այս որոշումէն կիմանամ թէ Պնախարար, զիս անմիջապէս չէք վճնտել: Կարի յոյժ անվայել եւ անգթութիւն է վճնել ինձ նման հիւանդ եւ ընտանեաց տէր բայց միապետութեան դէմ հաստատուն հակառակորդ եղող կին մը: Թէ եւ լեհ եմ, սակայն ծընած եմ ի Գաղղիա: Պատերազմին ժամանակ ամենայն զօրութեամբ պաշտպան կանգնած եմ Գաղղիոյ եւ հանրապետութեան. յայնկոյս բրուսիական գծերուն՝ վտանգաւոր ծառայութիւններ ըրած, եւ մեր թշնամեաց կողմէն հրացանի բռնուելու վտանգէն ազատած եմ: Հարկաւ դժուարին կ'լինէր Գաղղիայէն լռիկ մնիկ դուրս հանել ինձ պէս կին մը. աւասիկ խելամուտ եղէ, թէ ինչո՞ւ կառավարութիւնը երկրորդ անգամի կ'ապահէ զիս արտասահման ընելու իրաւունքը: Այսու ինչ ըսել կուզէք. — Մարսիլիոյ մէջ տեղի ունեցած ցոյցը. կիսատովանիմ, որ բնաւ չպիտի կըրնամ ետ կենալ այսպիսի բաներէ, եւ մինչեւ իսկ պիտի գրգռեմ՝ եթէ նպատաւոր լինի ընկերւարական (սօսիալիսթ) շահուց. բայց այս ալ հասարակաց անդորրութիւնը վրդովող բաներէն չէ. ասոնց ամենն ալ կրնան իմ աքսորմանս պատրուակ ըլլալ. եթէ ընթացքս շարունակեմ՝ պիտի վճնտուիմ. եթէ փութալան լինիմ՝ պիտի հալածուիմ:

